

# A fiatalok információs és támogató szolgáltatásokhoz való hozzáférésében megmutatkozó egyenlőtlenségek

## Bevezetés

A fiatal férfiak és nők jelentik az európai társadalmak jövőjét. Uniós és nemzeti szinten azonban aggodalomra ad okot, hogy az iskola és a szülők elvárásai, valamint a társak és a társadalom nyomása által együttesen előidézett stressz nehézzé teheti az átmenetet a felnőtte válás felé, és hosszan tartó következményekkel járhat. Gondot jelentenek a lehetőségekhez és az erőforrásokhoz való hozzáférés tekintetében tapasztalt egyenlőtlenségek is, különösen a szociális vagy egészségügyi problémákkal küzdők számára. Az egyenlőtlenségek csökkentése érdekében rendkívül fontos a kulcsfontosságú szolgáltatásokhoz való általános hozzáférés biztosítása.

Ez a jelentés áttekintést ad a fiatalok információs és támogató szolgáltatásokhoz való hozzáférésében megmutatkozó egyenlőtlenségekről, valamint azok leküzdésének lehetőségeiről. A jelentés a 12–24 év közötti korosztályra vonatkozó adatokon alapul, és ahol lehetséges, a 12–17 és a 18–24 korcsoport adatait külön-külön tünteti fel.

## Szakpolitikai háttér

2018 májusában az Európai Bizottság a 2019–2027 közötti időszakra a fiatalokkal kapcsolatban új együttműködési keretet javasolt, amely a partnerségre és az ágazatközi munkára helyezi a hangsúlyt. A lehetőségekhez való eredményesebb hozzáférés biztosítása érdekében a stratégia az iskolák, az ifjúságsegítők, az egészségügyi szakemberek és a sportszervezetek közötti együttműködés fontosságát emeli ki.

A közszolgálatok munkájának jelentőségét a szociális jogok európai pillére hangsúlyozza az oktatást, a képzést, az egész életen át tartó tanulást, az esélyegyenlőséget, a nemek közötti egyenlőséget és a foglalkoztatás aktív ösztönzését támogató szolgáltatások igénybevételének előmozdítása révén.

## Fő megállapítások

A mentális jólléttel kapcsolatos problémák sok európai fiatalt érintenek. A 2016-os adatok szerint a 18–24 év közötti európaiak 14%-a depresszióra volt hajlamos.

A legtöbb fiatal Svédországban veszélyeztette a depresszió, ezt követte Észtország, Málta, Hollandia és az Egyesült Királyság. A krónikus depresszióval küzdő fiatalok aránya alacsonyabb, de egyáltalán nem elhanyagolható. A 2014-es adatok szerint a 15–24 év közötti európaiak 4%-a szenvedett krónikus depresszióban. Ez az arány Írországban volt a legmagasabb (12%), ezt követte Finnország (11%), Svédország (10%) és Németország (9%).

A társadalmi-gazdasági helyzet jelentős tényező annak meghatározásában, hogy a fiatalokat fenyegeti-e a depresszió veszélye. A legalacsonyabb jövedelmi kvartilisbe eső háztartásokban élőknél nagyobb a depresszió valószínűsége. A mentális egészségi problémák terén erős a nem dimenzió is, mivel a fiatal nők (15–24 év közöttiek) hajlamosabbak a depresszióra.

Számos országban egyre gyakoribbak a megfelemlítés és az internetes zaklatás esetei; arányuk a balti államokban és Belgium francia nyelvű részeiben a legmagasabb.

Tekintettel arra, hogy az egészségi és a mentális jólléthez köthető kérdések a fiatalokat érintő legfontosabb problémák közé tartoznak, a megfelelő szolgáltatásokhoz való hozzáférés kulcsfontosságú a kapcsolódó kockázatok kezeléséhez. Ugyanakkor a fiatalok jelentős része nehezen fér hozzá az ilyen szolgáltatásokhoz. Az egészségügyi ellátást illetően a hozzáférést megnehezítő legkiemelkedőbb problémák közé tartozik a hosszú várakozási idő mind az időpontszerzés során, mind pedig a rendelőben.

Az európai fiatalok között jelentős egyenlőtlenségek figyelhetők meg az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés tekintetében. A legnyilvánvalóbb különbösségek az egyes országok között tapasztalhatók. Cipruson például a költségek a 18–24 év közöttiek közel háromnegyede számára jelentenek problémát. Ausztriában, Bulgáriában, Cipruson, Lettországban és az Egyesült Királyságban 2011–2016 között a hozzáférés legtöbb tényezőjének romlásáról számoltak be, míg Olaszországban és Szlovákiában némi javulás tapasztalható. Általánosságban elmondható, hogy az EU-ban a fogyatékossággal élő vagy krónikus betegségen szenvedő fiatalok nagyobb valószínűséggel számolnak be az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés nehézségeiről – különösen a késések, a várakozási idő és az orvoshoz eljutáshoz szükséges idő tekintetében.

A hozzáférés terén mutatkozó egyenlőtlenségek csökkentésére irányuló erőfeszítéseket alátámasztó sikertényezők a következőket foglalják magukban:

- alkalmazkodóképesség – a szolgáltatóknak és a szakembereknek új eszközöket kell bevezetniük a fiatalok körében tapasztalható tendenciákkal összhangban
- útmutatás – elképzelhető, hogy egyes fiatalok nem tudják azonnal eldönteni, hogy milyen szolgáltatásra van szükségük
- a fiatalokat érintő kérdések magas szintű ismerete
- a fiatalokkal szemben tanúsított empatikus hozzáállás és szükségleteik megértése, ami a fiatalok mint szolgáltatók nagyobb mértékű bevonását jelenti, például egymás támogatásán keresztül

## Szakpolitikai iránymutatások

### Szakpolitikai iránymutatások szolgáltatók számára

A szolgáltatók feladata:

- a segítségre szoruló fiatalok (valamint szüleik) magánéletének tiszteletben tartása és védelme
- a fiatalok közötti különbségek figyelembevétele és a szolgáltatások hozzáigazítása az egyes helyzetekhez
- a megjelenő problémák – például az internetes zaklatás és a hajléktalanság emelkedő szintje – figyelembevétele
- a „nehezen elérhető” egyszerű koncepción való túllépés megfontolása, valamint a szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén az egyenlőtlenségek okainak megértése a megoldások biztosítása érdekében
- rugalmas hozzáállás, anélkül, hogy szükségtelen nyomást gyakorolnának a fiatalokra bizonyos szolgáltatások igénybevétele érdekében
- a fiatalok bevonása más fiatalok – különösen a nehezebbel elérhetők – elérése érdekében

### Szakpolitikai iránymutatások a politikai döntéshozók számára

A politikai döntéshozók feladata:

- a fiatalok társadalmi és egészségügyi szükségeinek kielégítéséhez szolgáltatáshálózat biztosítása az ilyen szolgáltatások nyújtásában szakértelemmel és tapasztalattal rendelkező állami és civil szolgáltatók segítségével
- a fiatalok otthoni és iskolai környezetének vizsgálata az új és újonnan megjelenő kockázatok – például az internetes zaklatás növekvő szintje – korai felismerése céljából
- az általános szolgáltatások és az iskolák közötti szorosabb együttműködés előmozdítása az iskolai alapú beavatkozások fokozása érdekében: például mentális egészségi problémákkal kapcsolatban (a mentális egészségi zavarok megértése és a mentális egészséggel kapcsolatos tudatosság)
- nemzeti programokra épülő kezdeményezések elindítása és támogatása a fiatalokra irányuló szociális és egészségügyi szolgáltatások kiterjedésének és minőségének javítása érdekében
- a szolgáltatások és juttatások igénybevételére való jogosultság feltételeinek megállapításakor a 12–17 év közötti korcsoport (akik gyermekvédelmi politika hatálya alá tartoznak) mellett a 18–24 év közöttiek (vagy akár 29 éves korig) figyelembevétele

### Szakpolitikai iránymutatások az EU számára

Az EU feladata:

- ifjúsági stratégiája révén a fiatalok jogainak kifejezett érvényesítése a szociális jogok európai pillérében és a kapcsolódó kezdeményezésekben a foglalkoztatás és az oktatás, valamint a szociális védelem és az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén
- a szociális és egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférésre vonatkozóan több összehasonlítható adat biztosításának ösztönzése a tagállamokban
- a fiatalok között az egészségügyi és szociális problémák, valamint a szolgáltatásokhoz való hozzáférés terén fennálló egyenlőtlenségek okaira és következményeire, valamint a hozzáférés növelését célzó különféle kezdeményezések hatásaira vonatkozó kutatás előmozdítása és támogatása
- költségvetési források biztosítása olyan szervezetek számára, amelyek a többségi környezeten túl megkönyítik a fiatalok számára az információkhöz és támogatáshoz való hozzáférést, különös tekintettel a szolgáltatásokat nyújtó szociális vállalkozásokra, illetve nem kormányzati szervezetekre

### További információ

Az *Inequalities in the access of young people to information and support services* (A fiatalok információs és támogató szolgáltatásokhoz való hozzáférésében megmutatkozó egyenlőtlenségek) című jelentés a következő elérhetőségen keresztül áll rendelkezésre: <http://eurofound.link/ef19041>

Kutatásvezető: LudwinekAnna

[information@eurofound.europa.eu](mailto:information@eurofound.europa.eu)